

Література

1. Гумбольдт В. фон Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт: Пер. с нем. / Общ. ред. Г.В. Рамишвили; Послесл. А.В. Гулыги и В.А. Звезгинцева. – М.: ОАО ИГ «Прогресс», 2000. – 400 с.
2. Клобуков 1998 –Клобуков П.Е.. Эмоции, сознание, культура (особенности отражения эмоций в языке) / П.Е. Клобуков. — М.: Филология, 1998. — С. 110 —122.
3. Пинкер Стивен Язык как инстинкт / Стивен Пинкер: Пер. с англ. / Общ. ред. В.Д. Мазо. — М.: Едиториал УРСС, 2004. – 456 с.
4. Шпет 2006 —Шпет Г. Г.. Внутренняя форма слова: Этюды и вариации на темы Гумбольта / Г.Г. Шпет: Изд. 3-е, стереотипное. — М.: КомКнига, 2006. — 216 с.
5. Chomsky Noam. New horizons in the study of language and mind / Chomsky, Noam. – Cambridge: Cambridge University Press, 2000. – P. 230.
6. Pinker S. The Language Instinct / Steven Pinker. – N.Y.: Harper Perennial, 1994. – P. 494.
7. Pinker S. How the Mind Works/ Steven Pinker. – N.Y.: Penguin Books, 1997. – P. 660.

Карпенко А.

старший викладач кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

АРХЕОЛОГІЯ ДЕКОНСТРУКЦІЇ: ГАЙДЕГЕРІВСЬКЕ DESTRUKTION

*У статті досліджено проблему історико-філософської рефлексії складного явища постмодерної культури – напрямку деконструктивістської філософії. Виявлено основні підходи розуміння деконструкції в рефлексивній літературі. Обраний в якості методологічного підґрунтя археологічний підхід дозволив виявити загальні та відмінні структурно-семантичні та функціональні ознаки категорій філософських систем Мартіна Гайдегера та Жака Деріда – *Destruction i deconstruction*.*

Ключові слова: *деконструкція, деструкція, метафізика, археологія, онтологія, відмінність.*

Карпенко А.

– старший преподаватель кафедры философии, социально-политических и правовых наук ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

АРХЕОЛОГІЯ ДЕКОНСТРУКЦИИ: ХАЙДЕГГЕРОВСКОЕ DESTRUKTION

В статье проводится анализ историко-философской рефлексии сложного явления постмодернистской культуры –

направлення деконструктивистської філософії. Определены основные подходы в понимании деконструкции в рефлексивной литературе. Избранный в качестве методологической основы археологический подход позволил выявить общие и отличительные структурно-семантические и функциональные признаки ключевых категорий философских систем Мартина Хайдеггера и Жака Деррида – *Destruktion* и *deconstruction*.

Ключевые слова: деконструкция, деструкция, метафизика, археология, онтология, различие.

Карпенко А.

senior teacher of the Department of philosophy? socio-political and legal studies of Donbas state pedagogical university

ARCHEOLOGY OF DECONSTRUCTION: HEIDEGGER'S DESTRUKTION

The author addresses the problem of how contemporary history of philosophy is to reflect conception of deconstruction which is a representative phenomenon of postmodernist culture. There coexist several theoretical approaches to historico-philosophical evaluation of deconstruction. Being driven by archeological methodology, this research reveals common and distinctive semantic, structural and functional characteristics of the key categories of both Martin Heidegger's and Jacques Derrida's philosophical systems – Destruktion and deconstruction.

Key-words: deconstruction, destruction, metaphysics, archeology, ontology, difference.

Постановка проблеми. Фігури Мартіна Гайдеґера [5] та Жака Деррида [1] займають визначне місце в іконографії сучасної філософії. Генетична спорідненість дискурсів їх філософій часто констатується, навіть апіорно передбачується, але лише зрідка критично осмислюється. проте, на нашу думку, кореляція «деструкція-деконструкція» має складну та глибоку структуру, виявлення якої дозволить по-новому поглянути на сутність пошуків альтернативних виходів за межі логоцентричного горизонту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Водночас зазначимо, що стосовно праць Деррида часто застосовуються застарілі методи аналізу. Таким є, наприклад, метод структурного аналізу, який часто використовується як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками. В цілому ж, ми виокремлюємо чотири основні підходи, які визначають вектори існуючих досліджень:

історико-філософський підхід (яскравими представниками цього напрямку є І. Ільїн, Ю. Хабермас) [2]; епістемологічний підхід (В. Соколов, В. Декомб), системний підхід (Н. Автономова) [3]. І праць третього та четвертого типів, як це не сумно, досить мало. Однак, на наш погляд, і характер праць третього типу не достатньо відповідає завданням нашого дослідження. Отже, ми приходимо до необхідності синтезу існуючих методологій для створення необхідної дослідницької бази. Проте, на нашу думку, такий синтез не буде остаточним без включення в нього власне деконструктивістських елементів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення методологічного диспозитиву археологічного підходу в контексті історико-філософської рефлексії дискурсу деконструкції та подальша актуалізація такого диспозитиву в аналітиці концептуальної структури «деструкція-деконструкція».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Філософський дискурс деконструкції є репрезентативною експлікацією сутності постмодерністського способу філософування з усіма недоліками і перевагами останнього: вишуканою теоретичністю, скандальним пафосом, естетизмом і тотальною іронією. Історико-філософська рефлексія деконструкції є вкрай неоднозначною. Наразі в історичній долі деконструкції відбувається трансформація: авангардистська мода на граматологічні концепти та ідіосинкразія самого Деріда розчиняються в структурах сучасної світоглядної кон'юнктури. Проте безсумнівним залишається факт: деконструкція є знаменником того *Zeitgeist*, який означив потужний рух філософської думки другої половини минулого століття. У горизонті ретенційного поступу постмодерної культури до порядку «застиглої» історії актуальним постає пошук інноваційних засобів реконцептуалізації та переосмислення філософського змісту деконструктивістського дискурсу. Першочергове завдання здійснення такого пошуку полягає у визначенні існуючої парадигми критичної рефлексії деконструкції.

У попередніх дослідженнях було визначено зміст сучасної парадигми теоретичної рефлексії дискурсу деконструкції та розроблено методологічні основи синтезу історико-філософського, герменевтичного, епістемологічного та системного підходів у концептуальних координатах онтології А. Бадью [3].

Дослідження дискурсу критичної рефлексії деконструкції виявило наступні підходи щодо інтерпретації проекту Деріда: історико-філософський, герменевтичний, епістемологічний,

системний та онтологічний. Між визначеними підходами встановлено парадигматичні відношення компліментарності, опозиції та кореляції. Доведено, що онтологічний підхід, заснований на теорії диференціальної інтенсивності екзистенції суцього, має значний евристичний потенціал щодо диверсифікації дискурсу Постмодерну [3].

«Яким чином ми маємо переходити з рівня концептуальної кореляції «Destruktion-deconstruction» до рівня інтерпарадигмальної інтерференції між філософськими проектами Гайдеґера та Дерида?». Таким чином звучить те питання, пошук відповіді на яке визначає зміст цього дослідження.

Розрізнення між проектами Гайдеґера та Дерида досить часто мають характер штампів-констатацій, які залишаються не проясненими. Загалом, достатньо великий масив рефлексивної або похідної літератури залишається глухим до настанов «авторських» дискурсів, в яких засадничими є імператив прозорості та феноменологічне напруження уваги до власного категоріально-інструментального апарату. Плутанина з ідентифікацією еволюції поглядів Гайдеґера та Дерида значною мірою корелює з варіативністю тлумачення самими філософами категорій власних дискурсів.

Архітектоніка Destruktion постає з дискурсу питання про буття, яке охоплює два завдання: інтерпретацію Dasein у термінах темпоральності та експлікацію часу як трансцендентального горизонту для питання (про) буття; та демонстрацію основних характеристик феноменологічної деструкції історії онтології, керовану проблематикою темпоральності. Що саме Гайдеґер розуміє під «деструкцією історії онтології» залишається не проясненим, хоча її програма звучить загрозливо. Робиться зауваження, що розробка концепту темпоральності в онтологічному проекті «Буття та часу», буде підкріплена та вивірена критичними розвідками. Ціла низка вчених розуміють стратегічну інтенцію Гайдеґера саме так [4].

Перша група інтерпретаторів зважає на те, що антична онтологія розуміє час як присутність, яка сама визначається як узагальнений теперішній час, те саме теперішнє, яке є таким важливим у нашому повсякденному житті, виробничій діяльності, але згодом, щоправда, у першооснові цього теперішнього очевидним стає існування глибшого, первісного та істинного часу, який залишається забутим. Гайдеґер здійснює детальний аналіз аристотелівського вчення про час разом із феноменологічною розвідкою щодо визначення часу, прагнучи розкрити вимір цього

первісного часу – екстатично-горизонтної темпоральності, яка відкриває можливість герменевтики смислів буттєвості. Згодом з'ясовується, що вказана можливість реалізується у формі деструкції фундаментальної парадигми традиційної онтології та її деконструкції, які прагнуть досягти рівня первісної вкоріненості елементів традиційної парадигми в темпоральності.

Зовсім по-іншому оцінює зміст Гайдеґерівського проекту друга група дослідників, які вважають, що структура «Буття та часу» дозволяє нам побачити, що постановка питання (про) буття та похідна від неї аналітика Dasein вкорінені в прагненні сутнісного конституювання західної традиції, вказує на орієнтацію здійснюваного метафізико-онтологічного дослідження, відмінну від мотивів екзистенціальної філософії або феноменології свідомості.

Можна зробити висновок про те, що існують два діаметрально протилежні підходи до визначення характеру процедурного комплексу «деструкції-деконструкції».

Розтлумачуючи значення Гайдеґерівського терміну Destruktion, часто зазначають, що причини того, що навіть найрадикальніші спроби перенормування філософського дискурсу є невдалими, полягають у протидії збоку традиційних концептів, традиційних горизонтів і традиційних точок зору, які, у свою чергу, не можна вважати автентичними виявами буття, істинність конститутивності яких є завжди під питанням. З цієї причини деструкція, критичний процес перебудови традиційних концептів відносно власних витоків, є необхідним елементом коцептуальної інтерпретації буття і його структур. Така деструкція – єдиний засіб феноменологічного способу онтологічного мислення щодо повірки власних концептів.

Академічно прийнятим постав «пом'якшений», стилістично нейтралізований варіант транскрипції філософії Гайдеґера. Нейтральна транскрипція Destruktion долучається до традиції західної метафізики, до того фону на якому виразно простежується жестикуляція деконструкції.

Деріда у «Письмі та відмінності», вказуючи на Картезіанські роздуми Гусерля, говорить, що коли феноменологія здійснює критику класичної метафізики, вона тим самим виконує заповіт останньої; те ж саме можна сказати і про Гайдеґерівську деструкцію західної традиції онтології [1].

Така позиція є типовою для дослідників, ангажованих проектом Деріда, які не стільки тлумачать або пояснюють відмінності між Destruktion та deconstruction, скільки констатують метафізичний статус першого та не-метафізичний зміст останнього. Дискурс такої констатації заснований на системі посилань на самого Деріда.

Яким чином визначає сам Деріда відношення між власним проектом деконструкції та філософським корпусом Гайдеґера? Деріда висловлював різні погляди на відмінності та розбіжності між деконструкцією та думкою Гайдеґера. Окремі визначення Деріда постають фрагментами своєрідного діалогу з Гайдеґером стосовно питання про радикальність та дієвість його способів та засобів демонтажу західної філософії. У порівнянні з власними послідовниками та критиками Деріда займає виважену позицію невизначеності. Можна, наприклад, знайти заперечення прямого генетичного зв'язку між думкою Гайдеґера та деконструкцією.

Питання полягає не в тому, яку позицію обрати як вірну, а яку виключити як хибну. Питання полягає в тому, що в дискурсі Гайдеґера уможливує або, навіть, конститує співіснування цих позицій. Внутрішнім же інтересом самої справи деконструкції є демотивація питання про визначення власного місця самої деконструкції, з якою корелюють атопологічні імплікації дискурсу Деріда.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Археологічне дослідження кореляції «деструкція-деконструкція» дозволило виявити загальний горизонт функціональної мотивації цих категорій – подолання обмежень логоцентризму в дискурсах західноєвропейської філософії. На рівнях структури й семантики віднайдені кардинальні відмінності цих форм, пов'язані з генетичними контекстами німецької та французької філософських традицій.

Література

1. Деріда Ж. Письмо та відмінність / Ж. Деріда; [Пер. з фр. В. Шовкун; Наук. ред. пер. О. Шевченко]. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 602 с.
2. Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. / И.П. Ильин. – М.: Интрада, 1996 – 256 с.
3. Карпенко А. Сучасна парадигма філософської рефлексії дискурсу деконструкції / А. Карпенко // Схід. – 2012. – №6 – С. 163–166.
4. Badiou A. Pocket Pantheon: Figures of Postwar Philosophy / A. Badiou; [transl. David Macey]. – London: Verso, 2009. – 132 p.
5. Heidegger M. Sein und Zeit / Martin Heidegger. – Frankfurt am Mein: Vittorio Klostermann, 1977. – S. 586.